

Με θέμα το Μεσονυκτικό και τις Ώρες η Ε' Ιερατική Σύναξη της Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης

[Μητροπολιτικό Έργο](#) / [Ι.Μ. Νέας Σμύρνης](#)

Το απόγευμα της Πέμπτης, 23 Ιανουαρίου 2025, στην αίθουσα του Ιερού Ιδρυματικού Ναού του αγίου Ανδρέου στη Νέα Σμύρνη, πραγματοποιήθηκε η πέμπτη Ιερατική Σύναξη των Κληρικών της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης.

Ομιλητής ήταν ο Αιδεσιμολογιώτατος Πρεσβύτερος π. Εμμανουήλ Σιάφης, Εφημέριος του Ιερού Ναού Αγίας Φωτεινής Νέας Σμύρνης, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Μεσονυκτικό και Ώρες».

Πριν από την έναρξη της Συνάξεως ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης

κ. Συμεών πρότεινε –λόγω της μνήμης του αγίου Αγαθαγγέλου– την τέλεση ιερού Τρισαγίου για τον μακαριστό Ποιμενάρχη Νέας Σμύρνης κυρό Αγαθάγγελο, το οποίο εψάλη από ολόκληρη τη σύναξη. Κατόπιν ο Σεβ. κ. Συμεών έδωσε τον λόγο στον ομιλητή για να αναπτύξει το θέμα του. Εξαρχής ο ομιλητής τόνισε πως θα αναπτύξει δύο σημαντικές και λιγότερο γνωστές ακολουθίες για τους κληρικούς και λαϊκούς των πόλεων: το Μεσονυκτικό και τις Ώρες.

Στο πρώτο μέρος ο π. Εμμανουήλ εστίασε στο περιεχόμενο και τη θεματική του Μεσονυκτικού. Τις απαρχές και την αγιογραφική θεμελίωσή του θα πρέπει να τις αναζητήσουμε στους Ιουδαίους αρχικά και στη συνέχεια σε όλους τους Χριστιανούς, έχοντας υπόψη μας πόσο οι πρώτοι συναισθανόμενοι και βιώνοντας την απελευθέρωσή τους από τα δεσμά των Αιγυπτίων, και την αιώνια λύτρωσή τους με το τίμιο αίμα του Κυρίου μας Ιησού οι δεύτεροι, εξέφραζαν την ευγνωμοσύνη τους με την εορτή του Πάσχα. Για την ονομασία και τον χρόνο τέλεσης του Μεσονυκτικού θυμόμαστε πως στην Ιστορία του Παλαιού Ισραήλ υπήρχε το συνταρακτικό γεγονός της Αιγύπτου, όπου ο ολοθρευτής άγγελος κατά τη νύκτα της απελευθέρωσης από τον ζυγό των Αιγυπτίων θανάτωσε τα πρωτότοκα των Αιγυπτίων «μεσούσης της νυκτός» (Εξόδ. 12,29).

Στην ακολουθία του Μεσονυκτικού υπάρχει εσωτερική και ουσιαστική σύνδεση ανάμεσα στις έννοιες – αρετές της ευγνωμοσύνης και της πνευματικής αγρύπνιας.

Υπενθυμίζει στον βραχύβιο άνθρωπο και τη νήψη, ώστε ο αιφνίδιος χρόνος του θανάτου του ή της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου να μη στερήσει αυτόν «της εκ δεξιών μερίδος των σωζομένων τυχείν».

Το Μεσονυκτικό είναι Ακολουθία που βρίσκεται καταχωρημένη στο «Μέγα Ωρολόγιο» με όλες τις περιπτώσεις. Τελείται τις καθημερινές από Δευτέρα ως Παρασκευή, το Σάββατο και την Κυριακή. Έχει σταθερά και κινητά μέρη, τα οποία προσαρμόζονται ανάλογα με την ημέρα και την εορτή. Επειδή το Μεσονυκτικό και οι ώρες είναι κυρίως προσευχές, γι' αυτό τελούνται στο νάρθηκα του ναού ή εκτός του ιερού βήματος. Ως ακολουθία του μοναχικού τυπικού μπορεί να τελεστεί και χωρίς ιερέα.

Όπως αναφέραμε και προηγουμένως, η νήψη και η ευγνωμοσύνη αποτελούν το περιεχόμενο της Ακολουθίας του Μεσονυκτικού. Ο αμαρτωλός άνθρωπος αντιλαμβάνεται ότι για να μην μείνουν άκαρπα τα αισθήματα ευγνωμοσύνης προς τον Άγιο Τριαδικό Θεό, έχουν την ανάγκη της έμπρακτης μετάνοιας.

Με την ανάγνωση του «Άμωμου», ο οποίος είναι ο μεγαλύτερος Ψαλμός του Ψαλτηρίου, ο πιστός ομολογεί ότι είναι μακάριοι εκείνοι οι οποίοι έγιναν άμωμοι, άμεμπτοι, εξ αιτίας του ότι πορεύονται «εν νόμω Κυρίου», σύμφωνα με τον νόμο του Θεού. Ο Ψαλμός, συμμορφούμενος με το όλο περιεχόμενο της ακολουθίας, δίνει το πνεύμα της γνήσιας μετάνοιας, με τον πιστό να μην παύει να ευγνωμονεί τον Θεό, ακόμη και στο διάστημα της νύχτας.

Τέλος, ο Συμεών Θεσσαλονίκης μας πληροφορεί ότι απαγγέλλεται το «Κύριε ελέησον» δώδεκα (12) φορές «διά το δωδεκάωρον της ημέρας και το δωδεκάωρον της νύκτας, εις αγιασμόν ημών και κάθαρσιν». Επίσης για την επανάληψη του «Κύριε ελέησον» πενήντα (50) φορές, ο ίδιος σημειώνει: «Προσφέρουμε το Κύριε ελέησον ως θυσία η οποία δίδει το δέκατο των ημερών και ωρών της ζωής μας στον Θεό και αυτό το κάνουμε σε όλες τις προσευχές με το να επικαλούμαστε για όλα το έλεος του Θεού. Διότι μόνον Αυτός μπορεί να μας σώσει. Και διότι είμαστε άξιοι του ελέους, επειδή είμαστε αμαρτωλοί. Και διότι είμαστε ανίκανοι να σωθούμε από πουθενά αλλού, παρά μόνο από το έλεος του Θεού, αφού από τον εαυτό μας καμία εξιλαστήρια προσφορά δεν ισχύει, εκτός από το να εξοργίζουμε περισσότερο τον Θεό, με όσα πράττουμε και όσα λέμε και σκεπτόμαστε».

Στο δεύτερο μέρος ο π. Εμμανουήλ αναφέρθηκε στις Ωρες. Ιστορικά, τις πρώτες ενδείξεις των ακολουθιών των Ωρών βρίσκουμε στην Καινή Διαθήκη. Στο βιβλίο των Πράξεων των Αποστόλων διαβάζουμε: «Πέτρος και Ιωάννης ανέβαινον εις το Ιερόν επί την ώραν της προσευχής την ενάτην», δηλαδή στις τρεις το απόγευμα (3,9). Και παρακάτω διαβάζουμε: «Τη δε επαύριον οδοιπορούντων εκείνων και τη πόλει εγγιζόντων ανέβη Πέτρος επί το δώμα προσεύξασθαι περί ώραν έκτην», δώδεκα το μεσημέρι (Πραξ. 10,9). Μετά την Αποστολική εποχή, οι Χριστιανοί συνέχισαν αυτή την παράδοση της προσευχής σε τακτές ώρες της ημέρας. Οι

ενδιάμεσοι αυτοί σταθμοί προσευχής κατά τη διάρκεια της ημέρας έδωσαν την ευκαιρία στους Πατέρες της Εκκλησίας να συνθέσουν ειδικές ακολουθίες για κάθε ημερήσιο προσωπικό σταθμό.

Οι σταθμοί αυτοί είναι τέσσερις: Η Πρώτη Ώρα συμπίπτει με την 7η πρωινή, η Τρίτη με την 9η πρωινή, η Έκτη με την 12η μεσημβρινή και η Ενάτη με την 3η απογευματινή. Ακριβώς αυτόν τον τρόπο αριθμήσεως των Ωρών βρίσκουμε και στα ιερά Ευαγγέλια.

Η Πρώτη (Α΄) Ώρα συμπίπτει χρονικά με την απαρχή της κοσμικής ημέρας, την έλευση του φωτός, και είναι δοξολογία και ευχαριστία προς τον Θεό που μας αξίωσε να δούμε και πάλι το αισθητό φως. Ταυτόχρονα, όμως, είναι και δέηση για την ευόδωση των έργων των χειρών μας και για την καθοδήγηση των διαβημάτων μας.

Η θεματολογία της Τρίτης (Γ΄) Ώρας, η οποία συμπίπτει χρονικά με το χαρούμενο γεγονός της αγίας Πεντηκοστής, λαμβάνεται από την επιδημία του Αγίου Πνεύματος στον κόσμο. Η ευχή είναι αφιερωμένη στην Αγία Τριάδα: «Δέσποτα Θεέ, Πάτερ Παντοκράτορ, Κύριε Υιέ Μονογενές, Ιησού Χριστέ και Άγιον Πνεύμα, μια θεότης...».

Η Έκτη (ΣΤ΄) Ώρα είναι από την εκκλησία αφιερωμένη στο κορυφαίο γεγονός της

ενανθρωπήσεως του Κυρίου, τη Σταύρωση. Οι ευαγγελιστές Ματθαίος, Λουκάς και Ιωάννης προσδιορίζουν ότι ώρα έκτη σκοτάδι απλώθηκε σε όλη τη γη μέχρι την ενάτη ώρα, δηλαδή μέχρι τις τρεις το απόγευμα.

Η Ενάτη (Θ΄) Ώρα είναι αφιερωμένη στον θάνατο του Κυρίου. Ο ευαγγελιστής Ματθαίος γράφει: «Περί την ενάτη ώρα ανεβόησε ο Ιησούς φωνή μεγάλη λέγων· ηλί, ηλί, λαμά σαβαχθανί;· τούτ' έστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ινατί με εγκατέλιπες;» (27,46). «Ο δε Ιησούς πάλιν κράξας φωνή μεγάλη αφήκε το πνεύμα» (στιχ. 50). Το περιεχόμενο της ώρας αυτής είναι ευχαριστήρια και νικητήρια δοξολογία, αλλά και δέηση για να καταφέρουμε και εμείς, οι πιστοί να νεκρώσουμε το σαρκικό φρόνημα, να αφήσουμε τον παλαιό άνθρωπο και να ζήσουμε τη νέα «εν Χριστώ» ζωή.

Στο τελευταίο μέρος της εισήγησης ο π. Εμμανουήλ επισήμανε πως οι ακολουθίες της Εκκλησίας μας δημιουργήθηκαν με το πνεύμα μιάς άλλης εποχής, που δεν μοιάζει καθόλου με τη δική μας. Καλούμαστε λοιπόν ως Εκκλησία να αξιοποιήσουμε με τρόπο εφευρετικό τη λειτουργική μας παράδοση. Οι λησμονημένες αυτές ακολουθίες μπορούν άριστα να αξιοποιηθούν, όχι μόνο κατά την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, αλλά και σε άλλες περιόδους προς όφελος δικό μας και των πιστών. Ας δημιουργήσουμε ως ζωντανή Εκκλησία τις κατάλληλες προϋποθέσεις, έτσι ώστε ο λειτουργικός πλούτος μας να λάβει τη

θέση που του αξίζει. Σίγουρα χρειάζονται ρηξικέλευθες τομές στη λατρεία, όπως συνέβη παλαιότερα με τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος.

Στο τέλος της Ιερατικής Σύναξης ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Συμεών ευχαρίστησε θερμώς τον ομιλητή για την πλούσια, κατανοητή, γλαφυρή και ολοκληρωμένη εισήγηση και ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων για τις εν λόγω ακολουθίες.

